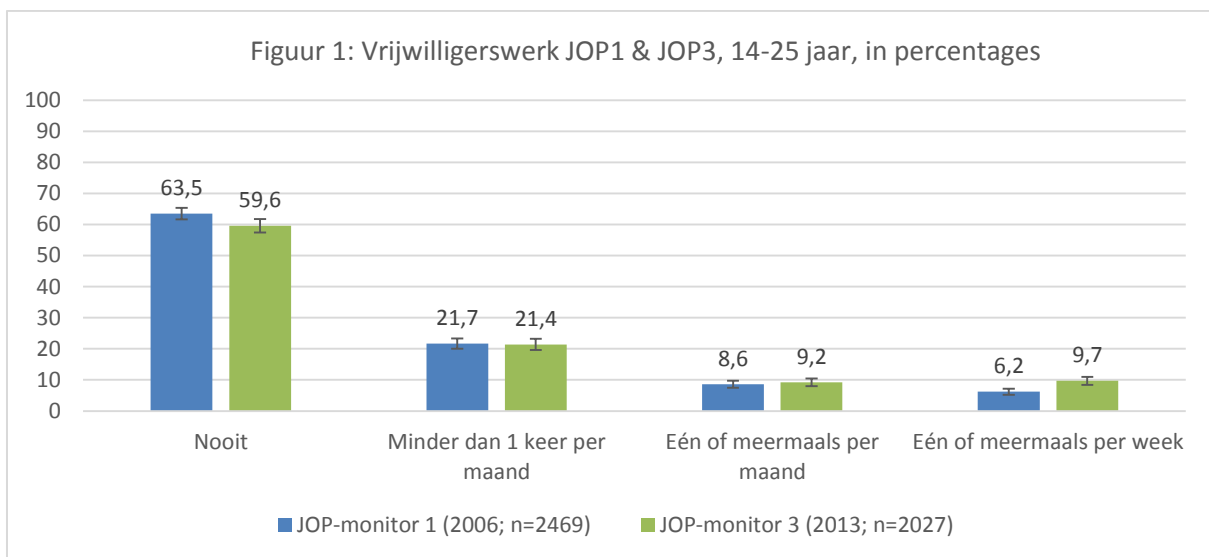

Facts & Figures: Vrijwilligerswerk

Het helpen van ouderen of zieken, leiding geven binnen een sport- of vrijetijdsvereniging, inzetten voor de kerk of moskee – de lijst van taken die op worden genomen door vrijwilligers is lang. Vrijwilligerswerk wordt dan ook gezien als een belangrijke meerwaarde voor de maatschappij, die tevens voordelen met zich meebrengt voor de vrijwilliger zelf, zoals een versterking van het mentaal welzijn en het zelfvertrouwen¹. In deze bijdrage bekijken we hoeveel Vlaamse jongeren aan vrijwilligerswerk doen en belichten we enkele karakteristieken van deze groep. Daar verscheidene bronnen² laten zien dat hoogopgeleiden meer aan vrijwilligerswerk doen dan lager opgeleiden, gaan we specifiek in op verschillen naar onderwijsvorm.

Algemene cijfers

In zowel de eerste (2005-2006) als in de meest recente JOP-monitor (2013) is een vraag over vrijwilligerswerk opgenomen. De betreffende vraag werd in JOP-monitor 1 geformuleerd als 'Doe je in je vrije tijd aan sociale activiteiten (vrijwilligerswerk)' en in JOP-monitor 3 als 'Doe je in je vrije tijd aan vrijwilligerswerk (bv. klusjes voor bejaarde burens, initiatieven op school helpen organiseren, je

¹ Thoits, P. A., & Hewitt, L. N. (2001). Volunteer work and well-being. *Journal of health and social behavior*, 115-131.

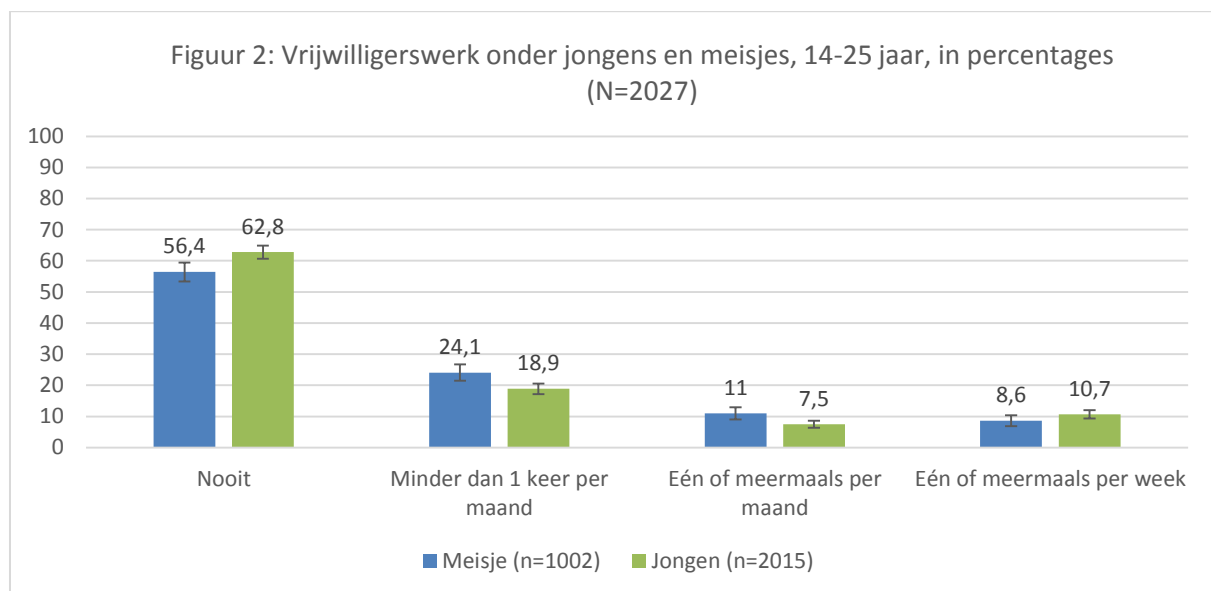
² Zie bijvoorbeeld SCP: Vrijwilligerswerk in meervoud (2009). Te raadplegen via https://www.scp.nl/Publicaties/Alle_publicaties/Publicaties_2009/Vrijwilligerswerk_in_meervoud

inzetten voor goede doelen...).’ De antwoordcategorieën waren in beide monitors gelijk. In figuur 1 staan de resultaten weergegeven.

Andere bronnen tonen aan dat iets meer dan 20% van de Vlamingen van 15 jaar en ouder zich vrijwillig inzet, waarvan 14% binnen georganiseerd verband³. Dat de JOP-data hogere percentages laten zien (respectievelijk 36,5% in 2006 en 40,4% in 2013) kan verklaard worden door het hoge aandeel studenten, waarvan we weten dat zij zich beduidend vaker vrijwillig inzetten³, alsmede door de aanwezigheid van de antwoordoptie ‘minder dan 1 keer per maand,’ welke het onderscheid tussen jongeren die zich heel occasioneel inzetten voor een goed doel (bijv. via school, jeugdbeweging of sportclub) en jongeren die zich min of meer structureel inzetten doet vervagen.

Vrijwilligerswerk naar geslacht en leeftijd

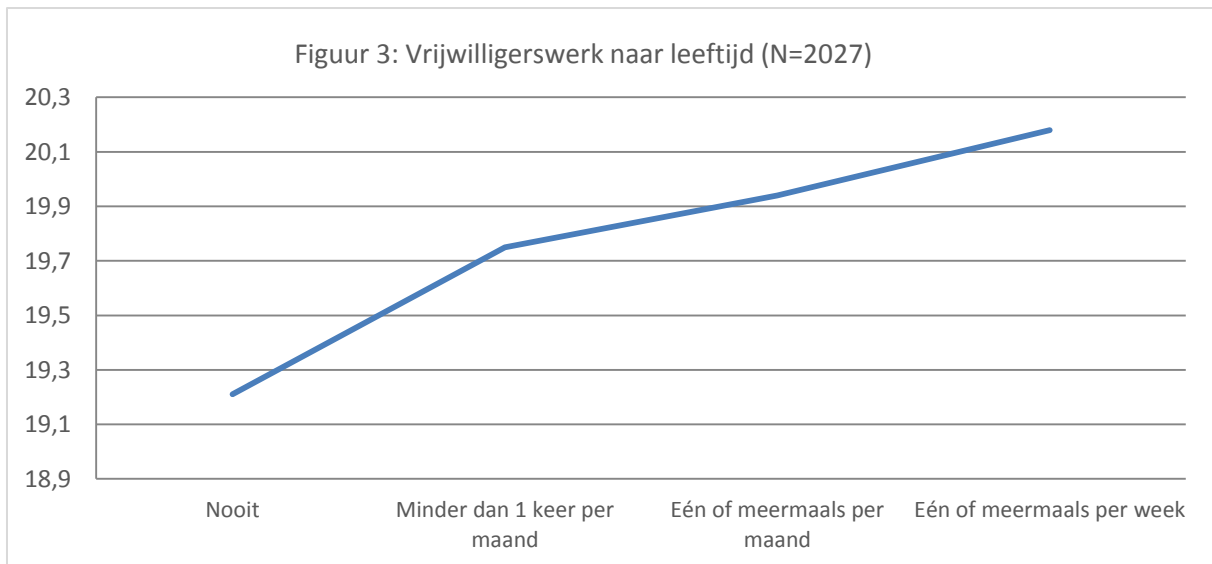
Nadere inspectie van de data uit de JOP-monitor 3 leert ons dat meisjes iets vaker ‘ooit’ aan vrijwilligerswerk hebben gedaan dan jongens (43,6% tegenover 37,2%⁴). Bijna 11% van de jongens zet zich een of meermaals per week vrijwillig in, tegenover 8,5% van de meisjes. Ook zien we dat de jongeren die zich op regelmatige basis vrijwillig inzetten gemiddeld iets ouder zijn⁵ (zie figuur 3), al gaat het hierbij om zeer kleine leeftijdsverschillen.

³ ZOOM: Vrijwilligerswerk in België - kerncijfers en analyse (2015). Te raadplegen via <https://www.kbs-frb.be/nl/Activities/Publications/2015/20151019ND>

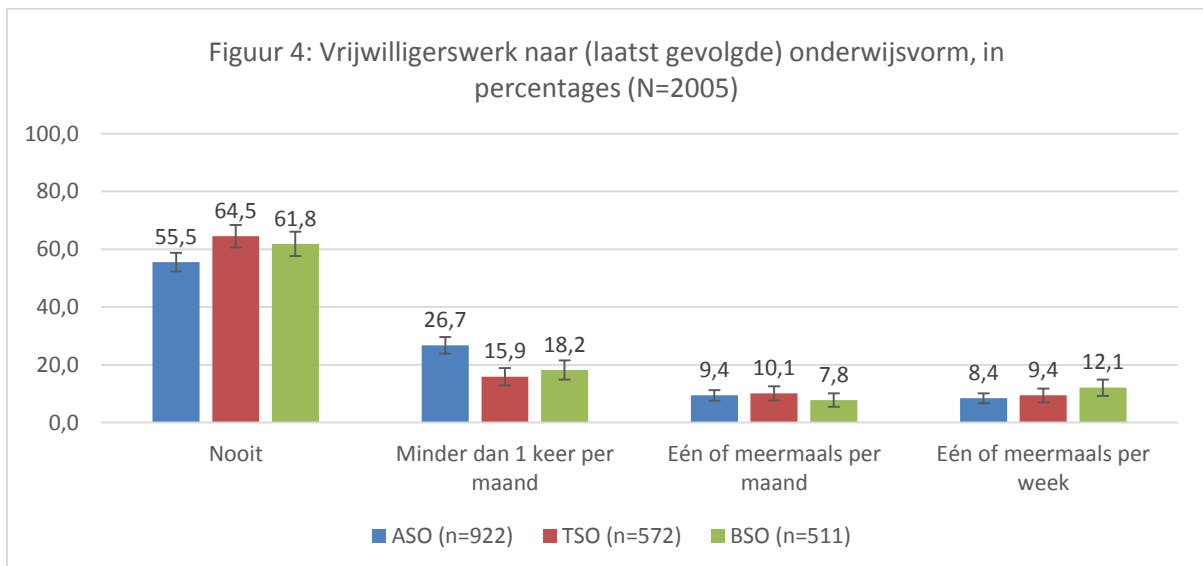
⁴ Dit verschil tussen jongens en meisjes was statistisch significant ($\chi^2(1) = 8,74$, $p = 0,00$).

⁵ Dit verschil naar leeftijd was statistisch significant ($r = 0,105$; $n = 2026$; $p = 0,00$).

Vrijwilligerswerk naar onderwijsvorm

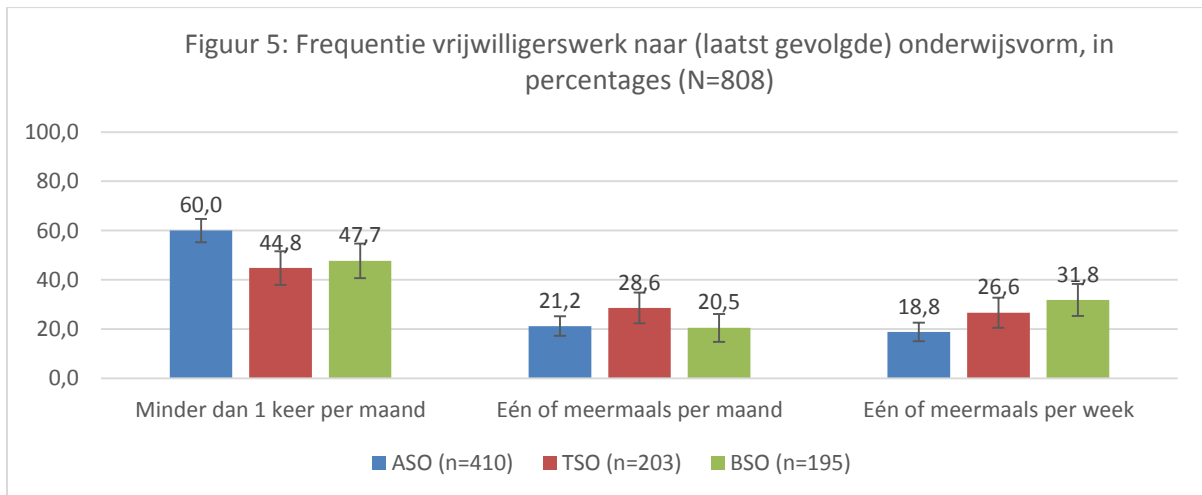
Over het algemeen zien we dat het percentage vrijwilligers stijgt met het behaalde diploma, zowel in Vlaanderen en België als in andere landen in Europa¹. Om te zien in hoeverre een dergelijke scheidslijn ook binnen de Vlaamse jeugd te vinden is, bekijken we de vrijwillige inzet van Vlaamse jongeren naar hun huidige of laatst gevolgde onderwijsvorm in het secundair onderwijs. Hierbij nemen we ook weer de frequentie/intensiteit van het vrijwilligerswerk in ogenschouw.

Noot: ASO = inclusief KSO; BSO = inclusief DBSO en BUSO

In figuur 4 wordt de vrijwillige inzet van de jongeren tussen 14 en 25 jaar oud weergegeven naar hun laatst gevolgde onderwijsvorm. Jongeren in het aso geven vaker aan vrijwilligerswerk te doen (cf. zij

kruisten minder vaak 'nooit' aan). Tot zover kloppen deze data met het eerder aangehaalde gegeven dat het percentage vrijwilligers hoger ligt onder hoger geschoolden. Wanneer we echter enkel kijken naar de jongeren die effectief aan vrijwilligerswerk doen, dan lijkt het er op dat, als tso- en bso-jongeren zich inzetten, ze dat wel vaker op een intensieve manier doen (één of meermaals per week) in vergelijking met jongeren uit het aso. Dit zien we duidelijker weergegeven in figuur 5, waarbij de jongeren die kozen voor het antwoord 'nooit' buiten de analyse zijn gehouden.

Noot: ASO = inclusief KSO; BSO = inclusief DBSO en BUSO

Uit figuur 5 valt tot slot op te maken dat van de jongeren die zich vrijwillig inzetten, bso-jongeren zich het vaakst één of meermaals per week inzetten, gevolgd door jongeren in het tso en dan het aso. De onderwijsvorm hangt dus samen met de frequentie van de inzet onder de vrijwillig actieve jeugd⁶. Deze associatie wordt vooral veroorzaakt door het lage aandeel aso-jongeren dat zich wekelijks inzet enerzijds en het hoge aandeel bso-jongeren dat zich wekelijks inzet anderzijds⁷.

De data van de JOP-monitor 3 omtrent onderwijsvorm en vrijwillige inzet sluiten hiermee aan bij het algemene beeld dat mensen met een hogere opleiding vaker aan vrijwilligerswerk doen. Echter, wanneer we het deel van de jongeren dat effectief aan vrijwilligerswerk doet beter bestuderen, dan zien we ander beeld: van de Vlaamse jongeren die zich vrijwillig inzetten, doen de jongeren die op het tso of het bso zitten dit vaker op een intensievere manier dan hun leeftijdsgenoten in het aso. Dit is een interessante nuance.

⁶ Dit verschil was significant ($\chi^2(4) = 21,40$, $p = 0,00$).

⁷ Z-score voor aso-jongeren die zich wekelijks inzetten = -2,1; z-score voor bso-jongeren die zich wekelijks inzetten = 2,3. Alle andere z-scores lagen onder de significantiegrens van +/- 1,96.